

Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 5/2017 (94)

UNIA EUROPEJSKA: Dla natury, ludzi i gospodarki

Bazując na wynikach analizy Dyrektywy Ptasiej i Siedliskowej dokonywanej metodą *Fitness Check* (polegającą na sprawdzeniu dopasowania regulacji prawnej do postawionego celu), Komisja Europejska przyjęła nowy plan działania "Action Plan for nature, people and the economy". Dokument koncentruje się na czterech obszarach priorytetowych: spójności społeczno - gospodarczej, własności, inwestycji w sieć NATURA 2000 w powiązaniu z instrumentami finansowymi UE oraz angażowaniu obywateli poprzez polepszoną komunikację. Plan został zaprezentowany na spotkaniu ekspertów Dyrektywy Ptasiej i Siedliskowej w dniach 3-4 maja w Brukseli.

Źródło: www.eustafor.eu (BK)

NIEMCY, INDONEZJA: Plan zalesień wykonany przed terminem

Plan ponownego zalesienia 150 mln ha gruntów w ramach tzw. Bonn Challenge został wykonany 3 lata przed terminem. Powierzchnia zalesiona dzięki tej inicjatywie wynosi już obecnie 150,03 mln ha. Wiadomość tę ogłoszono podczas Konferencji Regionalnej w Palembang (Indonezja), na którym oficjalnie zarejestrowano powierzchnie zalesione w czterech krajach azjatyckich: Mongolii, Pakistanie, Sri Lance i Bangladeszu.

Bonn Challenge to wspólna inicjatywa rządu Niemiec i Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) na rzecz przywracania pokrywy leśnej w krajach tropikalnych. Podpisane w roku 2011 porozumienie zakładało zalesienie do 2020 roku 150 mln ha i do 2030 roku 350 mln ha gruntów wylesionych i zdegradowanych. Swoją udział w przedsięwzięciu zadeklarowały dotąd 44 rządy, stowarzyszenia i przedsiębiorstwa.

Szacuje się, że zalesienie 150 mln ha przyniesie lokalnym społecznościom w sumie 84 mld \$ zysku rocznie a 350 mln ha – 170 mld \$ zysku z racji ochrony zlewni, lepszych plonów oraz pozyskiwania produktów leśnych. Ilość pochłoniętego dwutlenku węgla ma wynieść 1,7 gigaton rocznie.

Źródło: www.iucn.org (TZ)

CHINY: Wzrost lesistości głównie na papierze

Po wystąpieniu powodzi w 1998 roku, spowodowanych przez intensywną deforestację, władze Chin przeznaczyły około 100 miliardów dolarów na zwiększenie powierzchni obszarów leśnych w ciągu kolejnych 10 lat. Wprowadzono restrykcyjne przepisy dotyczące wylesiania, zwiększono również powierzchnię obszarów chronionych.

Analizom poddano wysokorozdzielcze mapy satelitarne w kontekście definicji obszarów leśnych FAO. W latach 2000-2010 powierzchnia ta wzrosła o 434 000 km². Okazało się jednak, że większość zalesionego obszaru pokrywają rozproszone przestrzennie zakrzaczka i monokulturowe plantacje. Powierzchnia obszarów faktycznego występowania lasów zwiększyła się więc zaledwie o około 33 000 km². Zapotrzebowanie na żywność w Chinach jest jednak na tyle duże, że zrównoważona gospodarka leśna nie należy do priorytetów. Rolnictwo Chin ma na utrzymaniu około 20% ludności świata dysponując zaledwie 10% powierzchni obszarów rolnych. Sytuacja zmienić się może jednak wraz ze zmianą modelu gospodarki Chin.

Źródło: www.sciencedaily.com (TH, BK)

WIELKA BRYTANIA: Wzrost importu drewna

Według danych FIM Services Limited, firmy monitorującej rynek drzewny od 1979 r., w roku 2016 import drewna do Zjednoczonego Królestwa wyniósł sumarycznie 5,7 mln m³. Był to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 5%. Głównymi dostawcami drewna dla brytyjskich konsumentów były: Szwecja (2,5 mln m³, 44%), Łotwa (850 000 m³, 15%) i Finlandia (787 000 m³, 14%). Import surowca drzewnego w 2016 objął głównie surowe drewno iglaste i wyniósł 3,8 mln m³ (wzrost o 5%) oraz produkty drewniane (1,9 mln m³, wzrost o 4%). Wzrost importu przyczynił się do pobudzenia produkcji w branży budowlano-montażowej. FIM spodziewa się, że w 2017 roku zarówno całkowita konsumpcja, jak i import drewna iglastego wzrosną.

Źródło: www.fimltd.co.uk (HS)

NIEMCY: „Nie” dla nowego parku narodowego

Związek Leśników Niemieckich (BDF) krytycznie ocenia pomysł utworzenia trzeciego parku narodowego w Bawarii. Plan taki ogłosiła w dniu 18 maja bawarska minister środowiska Ulrike Scharf, jako lokalizację proponując Las Frankoński. Zdaniem władz tego kraju związkowego, powołanie nowego parku jest szansą dla regionu na wzrost wpływów z turystyki, gdyż ludzie są zainteresowani kontaktem z dziką przyrodą.

Odmiennego zdania są leśnicy, według których wartość Lasu Frankońskiego dla regionu wyływa z faktu że jest on dobrze zarządzanym, zgodnie z zasadą trwałości, kompleksem leśnym, źródłem ekologicznego surowca i czystej wody pitnej. Jak stwierdził przewodniczący BDF Ulrich Dohle, rezygnacja z gospodarki leśnej w drzewostanach w znacznej części zdominowanych przez gatunki iglaste, postawi pełnione przez nie funkcje pod znakiem zapytania, dodatkowo zaś spowoduje wzrost zagrożenia ze strony czynników biotycznych takich jak korniki. Pomysł utworzenia tego parku jest więc jego zdaniem absurdalny, a uzasadnienie nieprzekonujące – aby podnieść turystyczną atrakcyjność obiektu nie jest konieczne powoływanie parku, a jedynie promocja obecnych walorów obiektu.

Źródło: forstpraxis.de (TZ)

NIEMCY: Leśna lista w wyborach

Niemieckie Stowarzyszenie Właścicieli Lasów (ADGW) poinformowało o zgłoszeniu po raz pierwszy samodzielnej listy w wyborach socjalnych, w których wybierani są członkowie rad nadzorczych instytucji ubezpieczeniowych. W wypadku leśników instytucją tą jest Kasa Ubezpieczeniowa Rolnictwa, Leśnictwa i Ogrodnictwa (SVLFG), do której zresztą również po raz pierwszy organizowane są wybory na szczeblu federalnym. Miejsca w 60-osobowej Radzie są podzielone po równo na zasadzie parytetów pomiędzy pracodawców, pracobiorców i samozatrudnionych.

15-osobową listę zgłoszoną przez ADGW otwiera Norbert Leben, prezes Stowarzyszenia Właścicieli Lasów Dolnej Saksonii. Zdaniem Philippa zu Guttenberga, prezesa ADGW, samodzielna lista daje dużą szansę na lepszą reprezentację interesów drobnych właścicieli.

Dodatkową motywacją na rzecz utworzenia własnej listy jest fakt połączenia 8 regionalnych kas w jedną dużą federalną, co dla wielu członków stowarzyszenia może być dużym obciążeniem. Głosowanie odbywa się drogą korespondencyjną i trwa do końca maja.

Źródło: forstpraxis.de; www.sozialwahl.de (TZ)

FINLANDIA: Budownictwo drewniane - orientacja na klienta

Drewniane konstrukcje, a nawet wieżowce rozrzucone są się po całym świecie. Finlandia także chce zaangażować się w ten ekologiczny i zrównoważony trend wykorzystania drewna.

"Hypérion" to 18-kondygnacyjny projekt w Bordeaux, będzie on pierwszą drewnianą wieżą we Francji. Wiadomości o dużych, innowacyjnych i imponujących drewnianych budynkach dochodzą obecnie z całego świata: Londynu, Sztokholmu, Melbourne.

"Zainteresowanie budownictwem drewnianym pojawia się wszędzie, nawet bez tradycji budownictwa z drewna, jaką mamy w Finlandii. To jest właściwy moment, aby rozwinąć własną wiedzę i poszukać zupełnie nowych rozwiązań w zakresie konstrukcji drewnianych", mówi Katja Lähtinen, profesor ekonomii przedsiębiorstw i budownictwa drewnianego.

Lähtinen uważa, że wielu ludzi wolałoby mieszkać w budynku wielorodzinnym. Wieżowce są dziś odpowiednie, w epoce gwałtownej urbanizacji, zwłaszcza dla ludzi szukających nowego rodzaju społeczności. Należy ten fakt wykorzystywać w celu promowania drewnianego budownictwa.

Budownictwo drewniane jest projektem flagowym rządu fińskiego. Celem jest zwiększenie przemysłowego budownictwa drewnianego i eksportu, ale także przyjazność dla środowiska i klimatu. Drewniany budynek zachowuje się jak magazyn węgla przez całe życie - nawet setki lat.

Od początku przyszłego roku fińskie przepisy budowlane dotyczące budownictwa drewnianego, szczególnie te dotyczące bezpieczeństwa przeciwpożarowego, będą łagodniejsze, aby drewno mogło konkurować na równych warunkach z betonem i stalą.

Przez długi czas fińską specjalnością była budowa drewnianych domów jednorodzinnych i domków letniskowych. Według najnowszego badania przeprowadzonego przez Instytut Badań nad Gospodarką Pellervo, ponad 80 procent domów jednorodzinnych w Finlandii ma drewniany szkielet, a praktycznie wszystkie domy rekreacyjne są wykonane z drewna.

Kilka procent bloków mieszkalnych w Finlandii jest drewnianych, ale wkrótce będzie ich więcej. Każdy nowy wieżowiec z drewna stanowi czołówkę lokalnych wiadomości, a ogólnokrajowa gazeta opublikowała ostatnio mapę pokazującą wszystkie 52 wielopiętrowe budynki.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

ŚWIAT: Powierzchnia obszarów leśnych na obszarach suchych większa niż sądzono

Powierzchnia obszarów leśnych na obszarach suchych może być nawet o 9% większa niż dotychczas sądzono, szacuje się ją obecnie na około 40% powierzchni lądowej Ziemi. Obliczenie powierzchni obszarów leśnych na podstawie zdjęć satelitarnych obarczone jest dużym ryzykiem błędu ze względu na różnice w rozdzielczości przestrzennej obrazowań, różne podejścia metodologiczne i różne definicje lasu. Jean-Francois Bastin wraz z zespołem z Leśnego Departamentu FAO oszacowali powierzchnię obszarów leśnych na świecie na podstawie zdjęć satelitarnych z Google Earth oraz danych z ponad 200 tys. powierzchni próbnych o pow. 0,5 ha. Powierzchnię obszarów leśnych na obszarach suchych na świecie oszacowano na 470 mln ha (47% powierzchni lądowej Ziemi). Różnice w porównaniu ze wcześniejszymi obliczeniami dotyczyły najczęściej obszarów, gdzie pokrycie terenu nie odpowiadało danym z ewidencji.

Źródło: www.sciencedaily.com (TH)

SKANDYNAWIA: Lasy nordyckie kartą atutową w ochronie klimatu

Finlandia i Szwecja powinny wyznaczyć wspólny cel strategiczny: dalszy wzrost produktywności lasów, tak aby można było nadal zwiększać zarówno zasoby drewna, jak i jego pozyskiwanie, uważają profesorowie: Pekka Kauppi z Uniwersytetu w Helsinkach oraz Tomas Lundmark ze Szwedzkiego Uniwersytetu Nauk Rolniczych (SLU).

Wiele organizacji zajmujących się ochroną środowiska uważa dokładnie przeciwnie: należy zmniejszyć wycinki i ratować lasy, aby zachować różnorodność biologiczną i zwalczać zmiany klimatyczne. Profesorowie nie wątpią w dobre intencje działaczy, ale fakty przemawiają za zagospodarowanymi lasami, gdyż właśnie dzięki gospodarce leśnej udało się osiągnąć najlepsze efekty w zakresie ochrony klimatu. Szwedzkie i fińskie lasy gospodarcze zwiększyły zasobność i przyrost w ciągu ostatnich stu lat. Odkąd w latach dziewięćdziesiątych potraktowano priorytetowo zarządzanie lasami, zwiększyła się liczba drzew martwych w naszych lasach, a wiele gatunków zwierząt zwiększyło swoją liczebność. Odtworzono populację łosia, niedźwiedzia, wilka, dzikiego renifera, bobra, kuny, rysia i wielu gatunków ptaków leśnych. Lasy nordyckie są pełne zwierząt. Ten pozytywny rozwój następuje powoli, ale w dobrym kierunku.

Dlatego głównym problemem dotyczącym ochrony lasów nie jest gospodarowanie w nich jako takie, ale zagrożenie zmianami klimatycznymi, ze względu na

wzrastające stężenie dwutlenku węgla w atmosferze. Emisje tego gazu cieplarnianego powstają w wyniku wykorzystania węgla i ropy oraz produkcji cementu.

„Martwimy się o ekosystemy w Arktyce i wzdłuż północnej linii zasięgu drzew, gdzie zmiany klimatyczne mogą mieć bardzo duże skutki. Dlatego też z punktu widzenia ochrony należy mocno podkreślić znaczenie zmniejszania zużycia węgla, oleju i cementu oraz zastępowania ich produktami odnawialnymi.” – mówią skandynawscy naukowcy.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

POLSKA, CZECHY: Grzyb *Eutypella parasitica* - nowy gość w polskich lasach?

Grzyb *Eutypella parasitica* jest już stałym gościem w lasach z udziałem klonu u naszych południowych i zachodnich sąsiadów („Z Leśnego Świata”, 3/2016). Wykrycie w Polsce tego groźnego patogena było efektem kontynuowanych od 2016 r. badań przesiewowych klonów rosnących na pograniczu polsko-czeskim. W badaniach tych ze strony polskiej brali udział pracownicy Zakładu Fitopatologii Leśnej, Mykologii i Fizjologii Drzew Wydziału Leśnego UR w Krakowie.

Podczas realizowanych w latach 2015 - 2016 prac zbadano drzewa rosnące w ponad 140 lokalizacjach. W rezultacie *E. parasitica* odnotowano w 35 miejscach u podnóża Beskidów: w pasie od Paskowa i Frýdlant nad Ostravic na zachodzie po Ustroń na wschodzie. Patogen został stwierdzony w 25 drzewostanach, głównie lasach łęgowych oraz mieszanych z udziałem klonu, modrzewia i świerka, a także na 9 stanowiskach nadrzecznych i na jednym pastwisku. Grzyb nie został wykryty na drzewach rosnących w parkach miejskich, alejach czy ogrodach prywatnych, co w pewnym stopniu jest pocieszające. Chorobę stwierdzono głównie na *Acer pseudoplatanus*, a w mniejszym stopniu na *A. platanooides* i *A. campestre*. Biorąc pod uwagę tempo przesuwania się zasięgu występowania *E. parasitica* może on stanowić szczególne zagrożenie dla klonów rosnących w lasach, zadrzewieniach i parkach na Śląsku. Przypomnijmy: grzyb ten pochodzi z USA i Kanady. W Europie został po raz pierwszy odnotowany przez Europejską i Śródziemnomorską Organizację Ochrony Roślin w Słowenii w roku 2005 (EPPO RS 2005/176), a następnie w Chorwacji (2008), Austrii (2007), Republice Czeskiej (2015), na Węgrzech (2016) i Niemczech (2016). U klonów porażonych przez *E. parasitica* powstają rozległe, otwarte raki drzewne i zgnilizny.

Źródło: gd.eppo.int/reporting (HS)

WŁOCHY: Jak lasy oczyszczają powietrze

Ozon to szkodliwy gaz, powodujący uszkodzenie błon biologicznych przez reakcje rodnikowe z ich składnikami. Powstaje, gdy lotne związki organiczne (z ang. volatile organic compounds, VOC) reagują z tlenkami azotu pod wpływem promieni słonecznych. Ekosystemy roślinne mogą usuwać szkodliwy ozon z powietrza poprzez wchłanianie go bezpośrednio do liści albo poprzez składowanie go w glebie.

Zdolność eliminowania ozonu i innych zanieczyszczeń ma kluczowe znaczenie dla kształtowania się odporności ekosystemów leśnych na zmiany klimatu i inne rodzaje presji wywołane działalnością człowieka. Aby przyjrzeć się działaniu tego systemu, zespół finansowanego ze środków UE projektu „Ecophysiological control by Mediterranean forest ecosystems on the exchange processes of ozone and reactive volatile organic compounds with a polluted atmosphere” zebrał dane na temat interakcji między lasami śródziemnomorskimi a atmosferą.

W ramach realizacji projektu w lasach śródziemnomorskich zainstalowano specjalistyczny sprzęt do monitorowania zmian zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze. Podczas prac terenowych analizowano również trudne do uchwycenia zmiany zawartości VOC w roślinach, glebie i atmosferze. Doświadczenia laboratoryjne pozwoliły stwierdzić, że rośliny mają zdolność pochłaniania zanieczyszczeń z atmosfery i jednoczesnego emitowania innych związków chemicznych. Uzyskane wyniki przyczynią się do lepszego poznania złożonych interakcji między atmosferą a roślinnością i glebą lasów śródziemnomorskich.

Źródło: cordis.europa.eu (HS)

MJANMA: Przemiany sprzyjają deforestacji

Powierzchnia obszarów leśnych w Mjanmie (dawnej Birmie) znacznie zmniejszyła się ciągu ostatnich 10 lat. Wcześniejsza izolacja polityczna kraju sprzyjała zachowaniu istniejącej powierzchni leśnej ze względu na prowadzone działania o charakterze wojskowym oraz zakaz wstępu i prowadzenia działalności na wielu obszarach kraju. Zmiany polityczne i gospodarcze w tym kraju sprzyjają natomiast intensywniejszej eksploatacji lasu. Przeanalizowano zmiany powierzchni obszarów leśnych w latach 2002-2014.

Pod koniec tego okresu lasy zajmowały 63% powierzchni kraju, czyli około 42 mln ha. Najcenniejsze z przyrodniczego punktu widzenia są lasy pierwotne na północy kraju (o powierzchni około 6 mln ha), których powierzchnia zmniejszyła się aż o 11% (2 mln ha), czyli 0,94% rocznie. Zaobserwowano 9 szczególnie zagrożonych deforestacją drzewostanów na terenie kraju. Stwierdzono, że ochrona lasów w tym kraju powinna być szczególnie intensywna w przypadku lasów pierwotnych, a eksploatacja pozostałych powinna być równoważona przez zalesianie i poprawę kondycji zdrowotnej.

Źródło: www.sciencedaily.com (TH)

USA: Sadownicy również wypalają

By uchronić swe drzewka przed mrozem sadownicy z West Michigan stosują różne sposoby m.in. kontrolowane wypalanie. Mówiąc wprost, podkładają ogień na plantacjach. Czasem konieczna jest nawet interwencja straży pożarnej.. Inne metody ochrony, mniej inwazyjne, to stosowanie dużych wentylatorów nadmuchujących ciepłe powietrze powstałe przez spalanie propanu. W przeszłości właściciele sadów wynajmowali nawet helikoptery by te krążąc, wymuszały wędrowkę ciepłego powietrza w dół i mieszanie się go z zalegającym przy gruncie zimnym powietrzem.

Źródło: www.fox17online.com (BK)

ESTONIA: Pożar lasu na poligonie

Straż pożarna interweniowała na terenie poligonu wojskowego w pobliżu miasteczka Kuusalu w powiecie Harju w Estonii. Pożar wybuchł we czwartek 4 maja około drugiej po południu. Akcja gaśnicza trwała do godziny dziesiątej wieczorem. Do gaszenia ognia wykorzystano samolot An-2 należący do estońskich sił powietrznych. W akcji nie mogli brać udziału piesi strażacy ze względu na ryzyko wybuchu, na terenie poligonu wojskowego znajdowały się bowiem materiały wybuchowe. Powierzchnia obszarów, które ucierpiały od ognia, nie przekroczyła 4 ha, ale rozproszone były one na powierzchni ponad 15 ha. Przyczyną pożaru był najprawdopodobniej samozapłon w składzie amunicji.

Źródło: news.err.ee (TH)